

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

II. ÚS 378/2019-14

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 5. decembra 2019 v senáte zloženom z predsedníčky senátu Jany Laššákovej a zo sudcov Petra Molnára a Ľuboša Szigetiho (sudca spravodajca) predbežne prerokoval ústavnú sťažnosť [REDACTED], [REDACTED], [REDACTED], zastúpeného advokátom JUDr. Mariánom Gelenekym, advokátska kancelária, Garbiarska 20, Stará Ľubovňa, vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky, čl. 36 Listiny základných práv a slobôd, čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd postupom Okresného súdu Prešov v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 9/2009 a jeho rozsudkom z 24. januára 2017, postupom Krajského súdu v Prešove v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 3/2018 a jeho rozsudkom z 29. októbra 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 111/2019 a jeho uznesením z 30. júla 2019 a takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť [REDACTED] o d m i e t a .

O d ô v o d n e n i e :

I.

Stážnostná argumentácia

1. Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 23. októbra 2019 doručená ústavná sťažnosť [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ] (ďalej len „sťažovateľ“), vo veci namietaného porušenia čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1, čl. 47 ods. 3 a čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“), čl. 36 Listiny základných práv a slobôd (ďalej len „listina“), čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) a čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dodatkový protokol“) postupom Okresného súdu Prešov (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 9/2009 a jeho rozsudkom z 24. januára 2017, postupom Krajského súdu v Prešove (ďalej len „krajský súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 3/2018 a jeho rozsudkom z 29. októbra 2018 a postupom Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 111/2019 a jeho uznesením z 30. júla 2019.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že rozsudkom okresného súdu č. k. 13 C 9/2009-440 z 24. januára 2017 bola zamietnutá žaloba sťažovateľa proti žalovanej Východoslovenskej vodárenskej spoločnosti, a. s. (ďalej len „žalovaná“), ktorou sa sťažovateľ domáhal usporiadania pomerov k neoprávnenej stavbe na pozemku v jeho spoluvlastníctve, a to prikázaním jeho podielu do vlastníctva žalovanej za náhradu vo výške 143 905,79 €.

3. Rozsudkom krajského súdu sp. zn. 18 Co 3/2018 z 29. októbra 2018 bol rozsudok okresného súdu potvrdený.

4. Uznesením najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 111/2019-587 z 30. júla 2019 bolo dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu odmietnuté. Uznesenie najvyššieho súdu bolo sťažovateľovi doručené 23. augusta 2019.

5. Podľa názoru sťažovateľa treba odmietnutie jeho dovolania považovať za účelové a nezákonné. Najvyšší súd sa chcel úmyselne vyhnúť rozhodovaniu o podanom dovolaní z dôvodu jeho rozsiahlosti.

6. Odmietnutie dovolania odôvodnil najvyšší súd tým, že sťažovateľ v zmysle ustanovenia § 429 Civilného sporového poriadku mal byť zastúpený v dovolacom konaní advokátom a hoci bol o potrebe splnenia tejto povinnosti riadne poučený, plnú moc advokátovi neudelil, v dôsledku čoho nebola splnená podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z ustanovenia § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku, čo viedlo k odmietnutiu dovolania pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania bez toho, aby sa najvyšší súd zaoberal vecnou správnosťou rozsudku krajského súdu.

7. Sťažovateľ je presvedčený o nesprávnosti uznesenia najvyššieho súdu. Uvádza, že je zdravotne ťažko postihnutý, ale tiež poškodený nezákonnou výstavbou kanalizácie na pozemkoch v jeho spoluvlastníctve. Dovolanie podal prostredníctvom zvolenej zástupkyne, ktorá nie je advokátkou, má však vysokoškolské vzdelanie druhého stupňa v odbore práva, pričom jej udelil generálne plnomocenstvo na zastupovanie. Ako zástupkyňa sťažovateľa mohla preto robiť všetky úkony, ktoré prináležali samotnému sťažovateľovi, okrem iného aj v konaní pred súdom. Napriek tomu však najvyšší súd udelené generálne plnomocenstvo nerešpektoval. Pritom generálne plnomocenstvo nemožno obmedziť. V slovenskom právnom poriadku neexistuje právny predpis, na základe ktorého by bolo všeobecným súdom (vrátane najvyššieho súdu) *expressis verbis* udelené oprávnenie v prípade osoby, ktorá nie je advokátom, no má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa v odbore práva, toto generálne plnomocenstvo nerešpektovať alebo akýmkoľvek spôsobom obmedziť. Všeobecné súdy by preto udelené generálne plnomocenstvo mali rešpektovať v plnom rozsahu bez výhrad a jeho obmedzovania, pričom zároveň by všetky písomnosti týkajúce sa konania mali doručovať len tomuto zástupcovi. V tomto prípade však všeobecné súdy udelené plnomocenstvo nerešpektovali, a preto podľa názoru sťažovateľa konali protiprávne, čo je nepripustné.

8. Ustanovenie § 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku pripúšťa zastúpenie dovolateľa osobou, ktorá nie je advokátom, a to pod podmienkou, že má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. V takomto prípade povinnosť dovolateľa byť zastúpený advokátom uvedená v ustanovení § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku neplatí. Keďže zvolená zástupkyňa sťažovateľa, ktorá disponuje generálnou plnou mocou,

aj napriek tomu, že nie je advokátkou, riadne preukázala, že má dosiahnuté vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa vyžadované pre uplatnenie výnimky z povinného zastúpenia advokátom v dovolacom konaní, a to predložením fotokópie udeleného diplomu v odbore práva, neexistuje žiadny relevantný dôvod na to, aby najvyšší súd nerešpektoval udelené generálne plnomocenstvo. Existencia vysokoškolského právnického vzdelania druhého stupňa (t. j. vzdelania získaného absolvovaním magisterského štúdia preukázaná diplomom) pre uplatnenie výnimky z povinného zastúpenia advokátom bola riadne splnená. Sťažovateľ preto nemusel byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom, keďže bol zastúpený fyzickou osobou, ktorá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa má.

9. Sťažovateľ je presvedčený, že zákonné podmienky pre zastavenie dovolacieho konania neboli splnené a najvyšší súd postupoval protiprávne, keď sa nezaoberal vecnou správnosťou rozsudku krajského súdu. Najvyšší súd pri svojom rozhodovaní nerešpektoval ani právny názor ústavného súdu, podľa ktorého orgánom verejnej moci a predovšetkým súdom nemožno tolerovať pri interpretácii zákonných ustanovení prílišný formalistický postup, ktorý vedie k zjavnej nespravodlivosti s tým, že všeobecný súd nie je absolútne viazaný doslovným znením zákona a môže a musí sa od neho odchýliť, ak to vyžaduje účel zákona, história jeho vzniku, systematická súvislosť alebo niektorý z ústavnoprávnych princípov.

10. V ďalšom sťažovateľ poukazuje na rozhodujúce vecné otázky, ktorých sa jeho žaloba týkala, a odkazuje pritom v podrobnostiach na obsah ním podaného veľmi podrobného dovolania.

11. Uznesením krajského súdu č. k. 18 Co 28/2014-411 zo 16. februára 2015 bol zrušený rozsudok okresného súdu č. k. 13 C 9/2009-370 zo 4. novembra 2013 a vec bola vrátená na ďalšie konanie. Po vrátení veci sudca okresného súdu úmyselne nekonal a čakal na nadobudnutie účinnosti Civilného sporového poriadku (1. júla 2016), ktorý v ustanovení § 78 ods. 1 a 2 definoval nútené spoločenstvo s tým, že súd žalobu zamietne, ak nie je splnená podmienka účasti všetkých subjektov podľa odseku 1. Okresný súd mal totiž už vedomosť o tom, že stranou konania nie je druhý spoluvlastník dotknutých pozemkov. Úmyselným nekonaním vo veci nielenže spôsobil zbytočné preťahy, ale predovšetkým

porušil právo sťažovateľa na spravodlivý proces. Okresný súd nekonal až do 15. novembra 2016, na kedy bolo nariadené pojednávanie. Na pojednávaní konanom 24. januára 2017 bol vynesенý rozsudok, ktorým okresný súd de facto poskytol súdnu ochranu protiprávne konajúcej žalovanej na úkor sťažovateľa, čo je nezákonné, rozporné s právnym názorom krajského súdu a s dobrými mravmi a znamená zjavné zneužitie práva nepožívajúce právnu ochranu. Vyhlásený rozsudok úmyselne nebol doručený sťažovateľovi, pričom sudcovi bolo udelené napomenutie zo strany predsedu okresného súdu.

12. Vzhľadom na neodôvodnené prieťahy v konaní požaduje sťažovateľ priznanie finančného zadosťučinenia v primeranej výške podľa uváženia ústavného súdu, a to ako náhradu nemajetkovej ujmy vyjadrenej v peniazoch.

13. Sťažovateľ požaduje, aby ústavný súd nálezom takto rozhodol:

„1. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a čl. 36 Listiny základných práv a slobôd a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením Najvyššieho súdu SR 4Cdo 111/2019-587 zo dňa 30. júla 2019, Rozsudkom Krajského súdu v Prešove 18Co/3/2018-496 zo dňa 29. októbra 2019 (správne má byť zrejme 29. októbra 2018, pozn.) a Rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 13 C 9/2009-440 zo dňa 24. januára 2017 porušené bolo.

2. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] vlastniť majetok podľa čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na ochranu majetku podľa čl. 1 Dodatkového protokolu k Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd Uznesením najvyššieho súdu SR 4Cdo 111/2019-587 zo dňa 30. júla 2019, Rozsudkom Krajského súdu v Prešove 18Co/3/2018-496 zo dňa 29. októbra 2019 a Rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 13 C 9/2009-440 zo dňa 24. januára 2017 porušené bolo.

3. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na rovnosť účastníkov v konaní podľa čl. 47 ods. 3 Ústavy Slovenskej Uznesením Najvyššieho súdu SR 4Cdo 111/2019-587 zo dňa 30. júla 2019, Rozsudkom Krajského súdu v Prešove 18Co/3/2018-496 zo dňa 29. októbra 2019 a Rozsudkom Okresného súdu Prešov č. k. 13 C 9/2009-440 zo dňa 24. januára 2017 porušené bolo.

4. Základné právo sťažovateľa [REDAKOVANÉ] na prerokovanie veci bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy SR a čl. 6 ods. 1 Dohovoru porušené bolo.

5. Uznesenie Najvyššieho súdu SR 4Cdo 111/2019-587 zo dňa 30. júla 2019, Rozsudok Krajského súdu v Prešove 18Co/3/2018-496 zo dňa 29. októbra 2019 a Rozsudok Okresného súdu Prešov č.k. 13 C 9/2009-440 zo dňa 24. januára 2017 sa zrušujú v celom rozsahu a vec sa vráti na ďalšie konanie.

6. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] sa priznáva primerané finančné zadosťučinenie vo výške stanovenej Ústavným súdom SR, ktoré je Najvyšší súd SR povinný vyplatiť do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

7. Sťažovateľovi [REDAKOVANÉ] priznáva náhradu trov konania a právneho zastúpenia vo výške 355,73 EUR vrátane DPH na bankový účet právneho zástupcu... do jedného mesiaca od právoplatnosti tohto nálezu.“

14. Napokon sťažovateľ žiada, aby ústavný súd odložil vykonateľnosť rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ako aj uznesenia najvyššieho súdu vo výrokoch, ktorými bol zaviazaný na náhradu trov konania v prospech žalovanej. Opiera sa pritom o ustanovenie § 52 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „starý zákon o ústavnom súde“).

II.

Skutkový stav veci

15. Krajský súd rozsudkom sp. zn. 18 Co 3/2018 z 29. októbra 2018 na odvolanie žalobcu a žalovanej rozsudok súdu prvej inštancie s poukazom na § 387 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku potvrdil ako vecne správny a rozhodol o trovách odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozhodnutia uviedol, že súd prvej inštancie dôsledným spôsobom zistil skutkový stav, vec aj správne právne posúdil a na týchto skutkových a právnych záveroch sa nič nezmení v štádiu odvolacieho konania. Odvolací súd konštatoval správnosť postupu súdu prvej inštancie týkajúcu sa zaoberania sa úplnosťou okruhu účastníkov (sporových strán) a možnosťou prípadného riešenia vzťahov medzi vlastníckymi pozemkov a vlastníkom stavby, ako aj správnosť zistenia, že jeden podielový

spoluvlastník nie je účastníkom konania, a preto podľa názoru odvolacieho súdu správne súd prvej inštancie uviedol, že druhý podielový spoluvlastník, ak nebol aktívny a nemal záujem vystupovať v tomto spore na strane žalobcu, tak mal byť označený na strane žalovanej. Odvolací súd uviedol, že § 135c Občianskeho zákonníka ustanovuje spôsob vypořádania vzťahu medzi vlastníkom pozemku a vlastníkom stavby alternatívnymi spôsobmi, podľa zistených rozhodujúcich skutočností, aby úprava vzájomných vzťahov bola čo najvhodnejšia a vyriešila definitívne nároky vlastníka pozemku, ale aj vlastníka stavby. Hoci žalovaná mala záujem riešiť vec, táto však definitívne doriešená nebola a napriek tomu, že žaloba bola zamietnutá, neznamená to, že žalovaná nie je povinná so žalobcom si tieto vzťahy upraviť na základe vzájomných jednaní, ale je potrebné prihliadať aj na názor druhej podielovej spoluvlastníčky.

16. Z uznesenia najvyššieho súdu č. k. 4 Cdo 111/2019-587 z 30. júla 2019 vyplýva, že ním bolo odmietnuté dovolanie sťažovateľa proti rozsudku krajského súdu sp. zn. 18 Co 3/2018 z 29. októbra 2018.

17. Podľa konštatovania najvyššieho súdu okresný súd zamietol žalobu sťažovateľa s poukazom na ustanovenie § 78 ods. 1 a 2 a § 137 písm. b) Civilného sporového poriadku, ako aj ustanovenie § 135 ods. 1 a 3 Občianskeho zákonníka. Uviedol, že v danom prípade ide o tzv. nútené procesné spoločenstvo, pretože nehnuteľnosti, na ktorých sa predmetná stavba nachádza, v priebehu celého rozhodovania sú stále v podielovom spoluvlastníctve sťažovateľa a tretej osoby (čo sťažovateľ ani nepopieral). Táto tretia osoba nie je stranou v konaní, pričom ak nevystupovala na strane sťažovateľa ako žalobcu, potom mohla vystupovať na strane žalovanej. V dôsledku uvedeného bola žaloba v súlade s ustanovením § 78 ods. 2 Civilného sporového poriadku zamietnutá.

18. Podľa ďalšieho konštatovania najvyššieho súdu krajský súd vo svojom potvrdzujúcom rozsudku dospel k záveru, že okresný súd dôsledným spôsobom zistil skutkový stav a vec správne právne posúdil. Druhý podielový spoluvlastník pozemku, ak nebol aktívny a nemal záujem vystupovať v tomto spore na strane sťažovateľa ako žalobcu, mal byť označený na strane žalovanej.

19. Podľa názoru najvyššieho súdu rozhodujúca je skutočnosť, že podľa ustanovenia § 429 ods. 1 prvej vety Civilného sporového poriadku dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Podľa ustanovenia § 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti Civilného sporového poriadku zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa. V danom prípade bol sťažovateľ riadne poučený podľa ustanovenia § 428 Civilného sporového poriadku o náležitostiach dovolania a aj o povinnom zastúpení advokátom, resp. o nutnosti spísania dovolania a ďalších podaní sťažovateľa týmto kvalifikovaným zástupcom. Sťažovateľ podal dovolanie prostredníctvom [REDAKOVANÉ], ktorej udelil plnú moc na zastupovanie, okrem iného aj v konaní pred súdom. Táto však nie je advokátkou. I napriek náležitému poučeniu zo strany krajského súdu je z obsahu spisu zrejmé, že sťažovateľ nepreukázal zastúpenie advokátom v dovolacom konaní a ani nepreukázal, že by on sám mal zodpovedajúce právnické vzdelanie [§ 429 ods. 2 písm. a) v spojení s § 468 Civilného sporového poriadku].

20. So zreteľom na to, že v posudzovanej veci nie je splnená osobitná podmienka dovolacieho konania vyplývajúca z ustanovenia § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku (pričom nejde o žiaden z prípadov uvedených v ustanovení § 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku), bolo potrebné dovolanie sťažovateľa odmietnuť podľa ustanovenia § 447 písm. e) Civilného sporového poriadku pre nesplnenie podmienok dovolacieho konania, a to bez toho, aby sa najvyšší súd zaoberal vecnou správnosťou rozsudku krajského súdu.

III.

Relevantná právna úprava

21. Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

22. Podľa § 56 ods. 1 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavný súd návrh na začatie konania predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon v § 9 neustanovuje inak.

23. Podľa § 56 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže na predbežnom prerokovaní bez ústneho pojednávania uznesením odmietnuť návrh na začatie konania,

- a) na prerokovanie ktorého nemá ústavný súd právomoc,
- b) ktorý je podaný navrhovateľom bez zastúpenia podľa § 34 alebo § 35 a ústavný súd nevyhovel žiadosti navrhovateľa o ustanovenie právneho zástupcu podľa § 37,
- c) ktorý nemá náležitosti ustanovené zákonom,
- d) ktorý je neprípustný,
- e) ktorý je podaný zjavne neoprávnenou osobou,
- f) ktorý je podaný oneskorene,
- g) ktorý je zjavne neopodstatnený.

24. Podľa § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde ak o ochrane základných práv a slobôd sťažovateľa vo veci, ktorej sa ústavná sťažnosť týka, je príslušný rozhodovať iný súd, ústavný súd uznesením ústavnú sťažnosť odmietne pre nedostatok právomoci na jej prerokovanie.

IV.

Právne aspekty posúdenia veci

A. K namietanému porušeniu práv postupom a rozsudkom okresného súdu

25. Na rozhodnutie o tej časti ústavnej sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 (právo na spravodlivé a verejné prejednanie vecí) dohovoru, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu smeruje proti postupu okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 13 C 9/2009 a jeho rozsudku z 24. januára 2017, nie je daná právomoc ústavného súdu.

26. Proti rozsudku okresného súdu bolo prípustné odvolanie ako riadny opravný prostriedok, a preto právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa podľa ústavy, listiny, dohovoru a dodatkového protokolu mal krajský súd v rámci odvolacieho konania. Tým je zároveň v danom rozsahu vylúčená právomoc ústavného súdu. Obdobne proti rozsudku krajského súdu bolo prípustné dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok, v dôsledku čoho právomoc poskytnúť ochranu označeným právam sťažovateľa mal v dovolacom konaní najvyšší súd, čo takisto vylučuje v uvedenej časti právomoc ústavného súdu. Pritom treba dodať, že sťažovateľ tak právo podať odvolanie ako riadny opravný prostriedok, ale aj právo podať dovolanie ako mimoriadny opravný prostriedok využil (pozri citovaný § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde).

B. K namietanému porušeniu práv postupom a rozsudkom krajského súdu

27. Odlišná je situácia vo vzťahu k tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 (právo na spravodlivé a verejné prejednanie vecí) dohovoru, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu postupom krajského súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 18 Co 3/2018 a jeho rozsudkom z 29. októbra 2018. Túto časť ústavnej sťažnosti treba považovať primárne za zjavne neopodstatnenú, preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

28. Odôvodnenie napadnutého rozsudku krajského súdu obsahuje podľa názoru ústavného súdu dostatok skutkových a právnych záverov, pričom ústavný súd nezistil, že by jeho výklad a závery boli svojvoľné alebo zjavne neodôvodnené a nevyplýva z nich ani taká

aplikácia príslušných ustanovení všeobecne záväzných právnych predpisov, ktorá by bola popretím ich podstaty a zmyslu. Okresný súd, ako aj krajský súd pri posúdení veci vychádzali z relevantnej právnej úpravy, ako aj z rozhodných skutkových okolností prípadu, logicky vysvetlili, aké sú dôsledky tzv. „núteného procesného spoločenstva“.

29. Skutočnosť, že sťažovateľ sa s názorom krajského súdu nestotožňuje, nepostačuje sama osebe na prijatie záveru o zjavnej neodôvodnenosti alebo arbitrárnosti napadnutého rozhodnutia. Aj stabilná rozhodovacia činnosť ústavného súdu (II. ÚS 4/94, II. ÚS 3/97, I. ÚS 204/2010) rešpektuje názor, podľa ktorého nemožno právo na súdnu ochranu stotožňovať s procesným úspechom, z čoho vyplýva, že všeobecný súd nemusí rozhodovať v súlade so skutkovým a právnym názorom účastníkov konania, vrátane ich dôvodov a námietok. V zmysle svojej judikatúry považuje ústavný súd za protiústavné aj arbitrárne tie rozhodnutia, ktorých odôvodnenie je úplne odchyľne od veci samej alebo aj extrémne nelogické so zreteľom na preukázané skutkové a právne skutočnosti (IV. ÚS 150/03, I. ÚS 301/06).

30. Ústavný súd dospel k záveru, že napadnutý rozsudok krajského súdu je vyčerpávajúco odôvodnený, krajský súd sa námietkami sťažovateľa vznesenými v odvolacom konaní riadne zaoberal a zrozumiteľne uviedol dôvody, ktoré viedli k potvrdeniu rozsudku súdu prvej inštancie. Krajský súd podľa názoru ústavného súdu ústavne akceptovateľným spôsobom reagoval na všetky relevantné námietky sťažovateľa vznesené v rámci odvolania. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natoľko odchyľil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam. Takéto pochybenie v ústavnoprávnom zmysle však ústavný súd v napadnutom rozsudku krajského súdu nezistil.

31. Ústavný súd sa vzhľadom na uvedené nedomnieva, že by napadnutý rozsudok krajského súdu bolo možné kvalifikovať ako nezlučiteľný s označenými článkami ústavy, teda že by zo strany orgánov súdnej moci nebola sťažovateľovi ústavne konformným spôsobom poskytnutá ochrana v jeho základných právach, resp. že by napadnutý rozsudok krajského súdu bol nedostatočne odôvodnený alebo arbitrárny.

C. K namietanému porušeniu práv postupom a uznesením najvyššieho súdu

32. Ústavnú sťažnosť v časti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie čl. 20 ods. 1, čl. 46 ods. 1 a čl. 47 ods. 3 ústavy, čl. 36 listiny a čl. 6 ods. 1 (právo na spravodlivé a verejné prejednanie veci) dohovoru, ako aj čl. 1 dodatkového protokolu postupom najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 111/2019 a jeho uznesením z 30. júla 2019, treba tiež považovať za zjavne neopodstatnenú, preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol v zmysle § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

33. O zjavnej neopodstatnenosti návrhu možno hovoriť vtedy, keď namietaným postupom orgánu štátu nemohlo vôbec dôjsť k porušeniu toho základného práva alebo slobody, ktoré označil navrhovateľ, a to buď pre nedostatok vzájomnej príčinnej súvislosti medzi označeným postupom orgánu štátu a základným právom alebo slobodou, porušenie ktorých sa namietalo, prípadne z iných dôvodov. Za zjavne neopodstatnený návrh preto možno považovať ten, pri predbežnom prerokovaní ktorého ústavný súd nezistil žiadnu možnosť porušenia označeného základného práva alebo slobody, reálnosť ktorej by mohol posúdiť po jeho prijatí na ďalšie konanie (I. ÚS 66/98, I. ÚS 110/02, I. ÚS 88/07).

34. Podľa konštantnej judikatúry ústavný súd nie je súčasťou systému všeobecných súdov, ale podľa čl. 124 ústavy je nezávislým súdnym orgánom ochrany ústavnosti. Pri uplatňovaní tejto právomoci ústavný súd nie je oprávnený preskúmať a posudzovať ani právne názory všeobecného súdu, ani jeho posúdenie skutkovej otázky. Úlohou ústavného súdu totiž nie je zastupovať všeobecné súdy, ktorým predovšetkým prislúcha interpretácia a aplikácia zákonov. Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov takejto interpretácie a aplikácie s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Posúdenie veci všeobecným súdom sa môže stať predmetom kritiky zo strany ústavného súdu iba v prípade, ak by závery, ktorými sa všeobecný súd vo svojom rozhodovaní riadil, boli zjavne neodôvodnené alebo arbitrárne. O arbitrárnosti (svojevôli) pri výklade a aplikácii zákonného predpisu všeobecným súdom by bolo možné uvažovať len v prípade, ak by sa tento natolko

odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (mutatis mutandis I. ÚS 115/02, I. ÚS 12/05, I. ÚS 352/06).

35. Podľa názoru ústavného súdu treba argumentáciu najvyššieho súdu považovať za dostatočne jasnú a presvedčivú. Interpretácia ustanovenia § 429 Civilného sporového poriadku, ktorú najvyšší súd použil, nejaví žiadne známky arbitrárnosti či zjavnej neodôvodnenosti. Samotná skutočnosť, že sťažovateľ má na výklad tohto ustanovenia odlišný právny názor, nemôže znamenať bez ďalšieho porušenie jeho označených práv.

36. Podľa § 429 ods. 1 Civilného sporového poriadku dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom.

37. Podľa § 429 ods. 2 Civilného sporového poriadku povinnosť podľa odseku 1 neplatí, ak je

a) dovolateľom fyzická osoba, ktorá má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

b) dovolateľom právnická osoba a jej zamestnanec alebo člen, ktorý za ňu koná má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa,

c) dovolateľ v sporoch s ochranou slabšej strany podľa druhej hlavy tretej časti tohto zákona zastúpený osobou založenou alebo zriadenou na ochranu spotrebiteľa, osobou oprávnenou na zastupovanie podľa predpisov o rovnakom zaobchádzaní a o ochrane pred diskrimináciou alebo odborovou organizáciou a ak ich zamestnanec alebo člen, ktorý za ne koná, má vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa.

38. Javí sa ako nesporné, že sťažovateľ ako fyzická osoba nemá vysokoškolské právnické vzdelanie druhého stupňa, v dôsledku čoho výnimka z povinnosti byť ako dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom, nie je daná [§ 429 ods. 2 písm. a) Civilného sporového poriadku]. Keďže sťažovateľ nie je právnickou osobou [§ 429 ods. 2 písm. b) Civilného sporového poriadku] a keďže v danom prípade nešlo o také typy súdnych sporov, ktoré sú uvedené v ustanovení § 429 ods. 2 písm. c) Civilného sporového

poriadku, nebola v prípade sťažovateľa ani z týchto ďalších zákonných dôvodov daná výnimka z povinnosti byť ako dovolateľ v dovolacom konaní zastúpený advokátom.

39. Ústavný súd poznamenáva, že znenie ustanovenia § 429 Civilného sporového poriadku sa javí ako celkom jasné a jednoznačné, pričom výklad tohto ustanovenia z pohľadu námietok uplatnených sťažovateľom žiadne pochybnosti nevyvoláva.

40. Hlavným protiargumentom sťažovateľa je, že osobe disponujúcej vysokoškolským právnickým vzdelaním druhého stupňa udelil generálne plnomocenstvo, ktoré túto osobu oprávňovalo zastupovať ho aj v súdnych konaniach (teda aj v dovolacom konaní). To je podľa názoru sťažovateľa nadradené ustanoveniu § 429 Civilného sporového poriadku, resp. má byť primárne vzaté na zreteľ v rámci správneho výkladu tohto ustanovenia.

41. Z pohľadu ústavného súdu možno konštatovať, že uvedená argumentácia sťažovateľa by mohla mať prípadne váhu, keby udelil generálne plnomocenstvo niektorému advokátovi. Vtedy by prichádzalo do úvahy zvažovať, či je takéto plnomocenstvo dostačujúce na jeho zastupovanie aj v dovolacom konaní. Takéto plnomocenstvo však sťažovateľ nesporne neudelil.

42. Je síce pravdou, že sťažovateľ podal proti rozsudku krajského súdu dovolanie (a tým formálne vzaté vyčerpal právny prostriedok ochrany jeho označených práv, ktorý mu priznáva zákon), ale v skutočnosti z materiálneho hľadiska možnosť podania dovolania vlastne nevyužil, keďže ním podané dovolanie pre nedostatok povinného zastúpenia advokátom nebolo spôsobilé na meritórne prejednanie a rozhodnutie. Platí teda, ako keby dovolanie vôbec nepodal. V konečnom dôsledku preto možno dôjsť aj k záveru, že zákonom priznaný právny prostriedok na ochranu jeho označených práv (dovolanie) nevyužil, čo zakladá v zmysle ustanovenia § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde neprípustnosť už definovanej časti ústavnej sťažnosti. K tomu treba dodať, že sťažovateľ dostatočne relevantným spôsobom netvrdil, ale ani nepreukázal, že dovolanie v zastúpení advokátom nepodal z dôvodov hodných osobitného zreteľa. Len uviedol, že je osobou ťažko zdravotne postihnutou (ako keby naznačujúc, že na advokátske zastupovanie nemal dostatok

prostriedkov), avšak zároveň nevyužil niektorú z možností bezplatného advokátskeho zastúpenia. Preto ani neprichádzal do úvahy prípadný postup ústavného súdu podľa ustanovenia § 132 ods. 3 zákona o ústavnom súde.

D. K namietanému porušeniu práv postupom podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a čl. 6 ods. 1 dohovoru

43. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné venovať osobitnú pozornosť tej časti ústavnej sťažnosti, ktorou sťažovateľ namieta porušenie základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, resp. práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 prvej vety dohovoru.

44. V tejto súvislosti ústavný súd predovšetkým poznamenáva, že z navrhovaného znenia nálezu (bod 4 namietaného znenia nálezu citovaného v bode 13 tohto uznesenia) sa nedá zistiť, v ktorých fázach súdneho konania prebiehajúceho na troch inštanciách by malo byť vyslovené porušenie týchto práv. Z odôvodnenia ústavnej sťažnosti (bod 11) sa zdá, že k zbytočným prietahom malo podľa názoru sťažovateľa dochádzať najmä v konaní vedenom okresným súdom pod sp. zn. 13 C 9/2009.

45. Tú časť ústavnej sťažnosti, ktorá pre namietané porušenie základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a práva na prejednanie veci v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru smeruje proti postupu najvyššieho súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 4 Cdo 111/2019, treba považovať za zjavne neopodstatnenú.

46. Zmyslom ochrany základného práva na súdne konanie bez zbytočných prietahov a práva na prejednanie veci v primeranej lehote je poskytnúť ochranu strane konania tak, aby stav neistoty týkajúci sa jej tvrdených práv netrval po dobu neprimerane dlhú. Inými slovami, poskytovanie tejto ochrany zo strany ústavného súdu neprichádza do úvahy v prípade, keď je ústavná sťažnosť podaná vo fáze, keď už prietahy v konaní netrávajú. Tak je to aj v danom prípade. Doručením dovolacieho uznesenia najvyššieho súdu a nadobudnutím právoplatnosti napadnutých rozsudkov boli akékoľvek prípadné neistoty týkajúce sa výsledku konania s konečnou platnosťou vyriešené. Možno preto uzavrieť, že

k porušovaniu označených práv sťažovateľa v rozhodnom období už nedochádza, preto ústavný súd túto časť sťažnosti odmietol ako zjavne neopodstatnenú podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona o ústavnom súde.

E. K žiadosti o odloženie vykonateľnosti

47. Keďže ústavný súd ústavnú sťažnosť odmietol, nebolo už potrebné osobitne sa zaoberať požadovaným odložením vykonateľnosti tých častí rozsudkov okresného súdu a krajského súdu, ako aj uznesenia najvyššieho súdu, ktoré sa týkajú náhrady trov konania. Ústavný súd len pre poriadok poznamenáva, že sťažovateľ zrejme len omylom sa domáhal vydania dočasného opatrenia podľa § 52 ods. 3 starého zákona o ústavnom súde, hoci v skutočnosti by malo ísť o postup podľa ustanovenia § 129 zákona o ústavnom súde.

48. Berúc do úvahy uvedené skutočnosti, ústavný súd rozhodol tak, ako to vyplýva z výroku tohto uznesenia.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 5. decembra 2019

Jana Laššáková
predsedníčka senátu